

Tryggare skolor för unga hbtq-personer

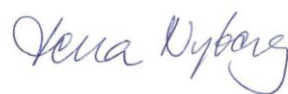
DELRAPPORT 2016

Förord

Unga hbtq-personer blir i större utsträckning än andra unga utsatta för diskriminering, trakasserier, våld och hot om våld. Det påverkar hälsan i gruppen negativt. Våld och kränkningar är dessvärre alltför vanligt förekommande i svenska skolor och unga hbtq-personer är särskilt utsatta. Detta påverkar hälsan negativt och försämrar ungas trivsel i skolan och deras möjlighet att prestera i skolan.

I Sverige råder skolplikt och det är samhällets ansvar att ge alla unga en trygg och främjande miljö i skolan. Därför är det viktigt att öka skolpersonalens kunskaper och stärka deras möjligheter att skapa trygga skolmiljöer för alla unga och särskilt för unga hbtq-personer.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har under 2016 förmedlat kunskap om unga hbtq-personers livsvillkor och hur skolan kan bli en trygg plats för alla unga att vistas på genom föreläsningar, spridning av stödmaterialet *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7–9 och gymnasiet* och framtagande av ett kompletterande material med unga hbtq-personers röster om främjande faktorer skolan. Vår huvudsakliga målgrupp för insatserna har varit skolpersonal och intresset för frågorna har varit stort i många skolor.

Lena Nyberg, generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

1 Vårt uppdrag

Bakgrund

2014 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag av regeringen att genomföra insatser för att skapa en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbt-personer (U2014/7523/SAM delvis, U/2014/7545/UC mfl). Under 2015 tog myndigheten fram och spred ett stödmaterial för skolpersonal – *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet* tillsammans med RFSL och RFSL Ungdom (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015a). Myndigheten genomförde även utbildningar för skolpersonal utifrån materialet, arrangerade en konferens med fokus på hbtq-frågor i skolan och medverkade i ett flertal externa konferenser.

Uppdraget 2016

I regleringsbrevet för år 2016 uppdrogs myndigheten att fortsätta att genomföra utbildningsinsatser för skolpersonal för att främja en tryggare skolmiljö för unga hbtq-personer. Den 30 juni 2016 beslutade regeringen om en ändring av uppdraget i regleringsbrevet som innebar en förstärkning och en förlängning av uppdraget (bilaga 1). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor uppdrogs därmed att genomföra insatser i syfte att motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga och skapa en öppen och inkluderande miljö för unga hbtq-personer i skolan under 2016-2019. För att genomföra uppdraget under 2016 fick myndigheten 500 000 kronor inför årets början, vilket kompletterades med 1 miljon kronor 30 juni 2016.

Under 2016 tog myndigheten fram skriften *Stödjande och stärkande – Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer*, spred myndighetens kunskap om unga hbtq-personer och materialet *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet* till skolpersonal. I denna rapport beskriver vi hur uppdraget har genomförts under 2016.

Myndighetens bedömning är att behovet av kompetenshöjande insatser för skolpersonal är stort. Både unga och personal inom skolan ger en bild av att homofobi, bifobi och transfobi är fortsatt vanligt förekommande och att många skolor saknar effektiva verktyg för att skapa en trygg skolmiljö. Samtidigt finns en stor efterfrågan på myndighetens stödmaterial och på utbildningsinsatser som syftar till att ge skolorna verktygen för att tillämpa och konkretisera arbetet i deras specifika verksamheter.

2 Skrift om främjande faktorer

I november 2016 publicerade myndigheten skriften *Stödjande och stärkande – Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2016). Syftet med skriften är att synliggöra faktorer som främjar unga hbtq-personers hälsa och rättigheter i vardagen. Bakgrunden till framtagandet av skriften är att myndigheten sedan tidigare identifierat att kunskap saknas om främjande faktorer för unga hbtq-personer inom skolan. Kunskap om vad unga hbtq-personer själva upplever fungerar har också efterfrågats av skolpersonal. *Stödjande och stärkande* är ett komplement till stödmaterialet *Öppna skolan!* och riktar sig personal inom skolan, men även inom fritidsverksamheter, ungdomsmottagningar och andra vuxna som möter unga. Skriften innehåller ungas egna berättelser om vad de upplever eller upplevde som stärkande i sin hbtq-identitet under tiden de gick i grundskolans senare år och gymnasiet. Berättelserna beskriver faktorer som enligt de unga bidrar till stödjande miljöer och stärkande relationer. Huvudfokus ligger på skolan som miljö, men skriften lyfter även stödjande och stärkande faktorer på fritiden, på internet och i relation till vänner och familj.

Skriften är baserad på material från en självselekerad webbenkät riktad till unga hbtq-personer mellan 13 och 25 år. Enkäten spreds via RFSL och RFSL Ungdom, ett antal öppna mötesplatser för unga hbtq-personer på olika orter samt via myndighetens webbplats. 145 unga besvarade enkäten. Som en bakgrund till de ungas röster om främjande faktorer presenteras även statistik om ungas hbtq-personers hälsa och levnadsvillkor, bland annat utifrån Nationella Ungdomsenkäten 2015.

Stödjande och stärkande trycktes i 4200 exemplar. I december 2016 skickades ett exemplar av *Stödjande och stärkande* till samtliga grundskolor med årskurs 7–9 och till gymnasieskolor. Bifogat fanns ett foljebrev där myndigheten erbjöd enskilda skolor, kommuner och regioner möjlighet att lämna en intresseanmälan om kommande utbildningsinsatser under 2017 och 2018 (bilaga 2). Inom en månad anmälde ett flertal skolor intresse för utbildningsinsatserna. Skriften *Stödjande och stärkande* kommer även att användas som en del i dessa utbildningsinsatser. Den har också delats ut på myndighetens rikskonferens och tillgängliggjorts på myndighetens webbplats.

3 Föreläsningar och spridningsinsatser

Översikt över genomförda aktiviteter

Egna arrangemang		Ort	Antal deltagare
Seminarium, regional konferens		Enköping	20
Seminarium, MUCF:s rikskonferens		Stockholm	100
Externa arrangemang	Arrangör	Ort	Antal deltagare
Utställare, Skolsköterskekongressen	Riksföreningen för skolsköterskor	Stockholm	1400
Utställare, Barnrättsdagarna	Barnombudsmannen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset	Örebro	80
Föreläsning, Hbtq, normer och makt	Forum för levande historia	Gävle	80
Utställare, Skolkuratorsdagarna	Sveriges Skolkuratorers Förening	Tylösand	450
Utställare, Normkritiska Skolgruppers elevkonferens	Normkritiska Skolgrupper, RFSL Ungdom	Stockholm	100
Utställare, Elevhälsans uppstarts dag	Center för skolutveckling	Göteborg	600
Föreläsning, Sex, unga och skolans roll	Göteborgsregionen	Göteborg	500
Utställare, Regeringskansliets tält, Stockholm Pride Park	Stockholm Pride	Stockholm	Ej möjligt att uppge

Egna arrangemang

På en regional konferens som myndigheten anordnade tillsammans med Region Sörmland i Enköping höll vi ett seminarium utifrån materialet *Öppna skolan!* Seminariet lyfte unga hbtq-personers levnadsvillkor och inkludering i skolan.

Under myndighetens rikskonferens hölls ett seminarium om trygga platser för unga hbtq-personer. På seminariet presenterades skriften *Stödjande och stärkande*. Gymnasieelever från Nätverket Normkritiska Skolgrupper berättade om deras erfarenheter av att vara ung hbtq-person i skolan och faktorer som de har upplevt som identitetsstärkande och hälsofrämjande. Ordföranden för RFSL Ungdom berättade om RFSL Ungdoms arbete kopplat till unga hbtq-personers situation i skolan och på fritiden och förutsättningar för elevorganisering kring hbtq-frågor. I deltagarutvärderingen fick seminariet ett medelvärde på 4,65 av 5 på frågan "Hur användbar tycker du att innehållet i seminariet är för dig i ditt arbete?".

Externa konferenser och utbildningsdagar

Under 2016 har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor presenterat arbetet med uppdraget och spridit materialen *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet (2015a)*, *Stödjande och stärkande – Unga hbtq-personers röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer (2016)*, *Fokus 15 – En tematisk analys av ungas sexuella och reproduktiva rättigheter (2015b)*, *Om unga hbtq-personer – Fritid (2012)*, *Om unga hbtq-personer – Hälsa (2012)* och *Hon hen han – Om unga hbt-personers levnadsvillkor (2010)* som utställare på ett flertal konferenser.

På Göteborgsregionens konferens *Sex, unga och skolans roll* höll vi en föreläsning för 500 yrkesverksamma inom skolan på temat sex- och samlevnadsundervisning ur ett rättighetsperspektiv och hbtq-perspektiv. Föreläsningen webbsändes via Göteborgsregionens hemsida. Tillsammans med Forum för levande historia höll vi en öppen föreläsning i Gävle för skolpersonal om hbtq-perspektiv i skolans undervisning.

Spridning av *Öppna skolan!*

Utöver spridning via myndighetens egna arrangemang och externa aktörers arrangemang har vi även spridit materialet *Öppna skolan!* digitalt. På myndighetens webbplats har materialet gått att ladda ned. *Öppna skolan!* har också gått att beställa gratis via myndighetens webbplats samt via *Utbudet*¹. Materialet har också marknadsförts i samband med en artikel om myndighetens insatser för att skapa tryggare skolor i tidningen *Framtidens kommuner och landsting* 24 november 2016 (bilaga 3). Totalt har vi spridit cirka 7500 fysiska exemplar av materialet under 2016. Sedan materialet trycktes 2015 har vi spridit cirka 27500 exemplar till skolpersonal. *Öppna skolan* är därmed myndighetens mest spridda publikation 2015-2016.

¹ www.utbudet.se

4 Det fortsatta arbetet

I regeringsbeslutet 30 juni 2016 aviserade regeringen om ett fortsatt uppdrag att genomföra insatser för att främja en tryggare skolmiljö för unga hbtq-personer fram till år 2019. Under hösten har myndigheten utarbetat en plan för utbildningsinsatser riktat mot skolor under kommande år. Myndigheten kommer att utgå från ett koncept som kombinerar föreläsningar för all skolpersonal på en eller flera skolor med interaktiva workshops för ett urval av nyckelpersoner på skolorna. Syftet är att ge all personal på medverkande skolor grundläggande kunskap på området, samtidigt som en likabehandlingsgrupp eller motsvarande får möjlighet till mer konkret stöd i utveckling och implementering av skolans arbete med hbtq-frågor och normkritik.

Under 2017 kommer vi även ta fram en kortfilm med ungas röster om identitetsstärkande och hälsofrämjande faktorer i skolan och på fritiden. Kortfilmen baseras på material ur *Stödjande och stärkande*. Filmen kommer att användas som en del i utbildningarna av skolor, men också spridas digitalt via RFSL, RFSL Ungdom och myndighetens egna kanaler. Syftet med filmen är att på ett enkelt sätt synliggöra faktorer som främjar unga hbtq-personers hälsa och väcka engagemang för unga hbtq-personers rättigheter.

Myndigheten kommer under året att arbeta för att i högre grad synliggöra behovet av insatser för en tryggare skola för unga hbtq-personer. Detta kommer vi att göra bland annat genom att sprida ovan nämnda film tillsammans med organisationer som arbetar för unga hbtq-personers rättigheter och genom debattartiklar i nationell eller lokal media.

I samarbete med RFSL och RFSL Ungdom har myndigheten producerat ett informationsmaterial om unga hbtq-personers rättigheter i Sverige. Materialet riktar sig till unga nyanlända och finns på sju språk. Det kommer att fortsätta spridas under 2017 till unga via civilsamhällesorganisationer, skolor och andra aktörer som möter unga. Syftet är att öka kunskapen om hbtq-personers mänskliga rättigheter bland unga som är nya i Sverige.

Sedan 2014 deltar myndigheten i nätverket *Hbtq och skola* (där bland annat DO, Forum för levande historia och RFSL har deltagit) och avser att fortsätta med detta under 2017. Syftet är att bygga relationer med andra som arbetar inom området, sprida information och bedriva omvärldsbevakning.

Behov av utökade insatser

Myndighetens bedömning är att behovet av insatser för att främja en trygg och inkluderande skolmiljö för unga hbtq-personer är större än vad som är genomförbart utifrån tilldelade resurser. Sedan vi fick uppdraget 2014 har myndigheten genomfört föreläsningar för all skolpersonal på ett tiotal skolor, anordnat en konferens om hbtq-frågor i skolan och föreläst och deltagit på seminarier på ett antal konferenser och festivaler. Vi har också tagit fram ett stödmaterial till skolpersonal som har spridits i över 27 000 exemplar. För att personal inom skolan ska få verkliga förutsättningar att skapa en trygg miljö för unga hbtq-personer krävs dock mer än tillgång till ett stödmaterial. Den skolpersonal vi har kontakt med uttrycker ofta osäkerhet kring hur de kan tillämpa

materialet i just deras verksamhet och behov av strukturerad reflektion, diskussion och handledning. Vi ser också att utbildningsinsatser i interaktiva former som möjliggör diskussion och övningar i mindre grupper skapar en större handlingsberedskap bland skolpersonal och bidrar till att frågan förankras på ett sätt inte kan åstadkommas genom föreläsningar för större grupper. Samtidigt finns det över 4000 gymnasieskolor och skolor med elever i år 7-9 i Sverige. En stor del av lärarkåren saknar utbildning i hbtq-frågor, i och med att det inte är en obligatorisk del av de flesta lärarutbildningar. Sammantaget innebär detta att efterfrågan på och behov av stöd och utbildningsinsatser från MUCF är större än vad vi har möjlighet att erbjuda.

5 Ekonomisk redovisning

För att genomföra uppdraget om *Insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbt-personer* fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor disponera sammanlagt högst 1,5 miljoner kronor under 2016.

Verksamhet	376 149 kronor
Personalkostnader	1 039 995 kronor
<hr/> Totalt	<hr/> 1 416 144 kronor
Kvarvarande medel att återbetala	83 856 kronor

Referenser

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2012a). *Om unga hbtq-personer. Fritid*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2012b). *Om unga hbtq-personer. Hälsa*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015a). *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7–9 och gymnasiet*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015b). *Fokus 15, Om ungas sexuella och reproduktiva rättigheter*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2016) *Stödjande och stärkande – Unga hbtq-personers röster om identitetstärkande och hälsofrämjande faktorer*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Regeringsbeslut (2014) U2014/7523/SAM delvis, U/2014/7545/UC m.fl.

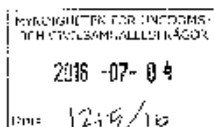
Ungdomsstyrelsen (2010). *Hon hen han. En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Utbudet. Kostnadsfria läromedel för skolan. Elektronisk källa: www.utbudet.se, 25 januari 2017, kl. 14.45.

Bilaga 1: Ändring av uppdrag 2016

Kulturdepartementet

Regeringsbeslut 19

2016-06-30

Ku2016/0:669/DISK

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällsfrågor
Box 17801
118 94 Stockholm

Ändring av uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor att genomföra insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer

Regeringens beslut

Med ändring av uppdraget i regleringsbrevet 2016 för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) avseende insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer (U2015/05946/UF) ger regeringen MUCF i uppdrag att under 2016-2019 genomföra insatser i syfte att motverka homofobi, bifobi och transfobi bland unga och skapa en öppen och inkluderande miljö för unga hbtq-personer i skolan. Uppdraget utgör en förstärkning och en förlängning av insatserna inom ramen för pågående uppdrag.

Vid genomförandet av uppdraget ska MUCF på lämpligt sätt inhärta information och synpunkter från Statens skolverk och Forum för levande historia.

I regleringsbrevet för 2016 anges att MUCF får disponera högst 500 000 kr för uppdragets genomförande. Genom detta ändringsbeslut får MUCF för uppdragets genomförande därtillöver använda högst 1 000 000 kronor under 2016. Denna kostnad ska belasta utgiftscentralt 03 Jämställdhet och nyanlända invånarens utbildning, anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m., anslagsposten 5 för budgetåret 2016. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 november 2016. Medel som inte har utrytjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 1 april 2017.

Regeringen avser att återkomma om hur uppdraget ska redovisas.

Handledare
LSE 33 Blomstedt
Sachavare
C:rtu 16ppm 16

Samtalsnot
09 402 10 00
R:slav

Uppdragets namn och tillägg till titeln

Ärendet

MUCF har sedan 2014 på uppdrag av regeringen genomfört insatser för att skapa en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtq-personer. MUCF har inom ramen för uppdraget tagit fram det normkritiska materialet "Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet" som myndigheten sprider till skolor och skolpersonal. För 2014-2016 har hittills 4 600 000 kronor avsatts till detta uppdrag varav 500 000 kronor avsåg 2016.

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2016 att det finns behov av att samla och systematisera arbetet mot rasism och liknande former av fientlighet i en nationell plan som grund för ett långsiktigt och resultatinkänt arbete. Regeringen angav att den avser att inom samma ram också behandla arbetet med att förebygga och motverka hatbrott.

Skälen för regeringens beslut

Trots den utveckling som skett när det gäller hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter drabbas hbtq-personer alltjämt av olika fientliga uttryck i samhället, såsom homofobi, bifobi och transfobi. Arbetet för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter behöver således fortsätta, inte minst genom insatser för att motverka homofobi, bifobi och transfobi.

Inom ramen för den nationella strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck har en rad olika åtgärder genomförts som bl.a. resulterat i att kunskapen om hbtq-personers situation och levnadsvillkor har ökat, i synnerhet när det gäller utsatthet och ohälsa. Nya rapporter visar på en ökad förekomst av psykisk ohälsa bland hbtq-personer (Socialstyrelsen, 2016). Socialstyrelsen menar att det är långvarig och allvarlig stress till följd av diskriminering som skapar ökad psykisk ohälsa hos många hbtq-personer. Resultatet bekräftar Folkhälsomyndighetens rapporter där det framgår att det är vanligare att hbt-personer upplever diskriminering, kränkande behandling och våld. Psykisk ohälsa, självmordstankar och självmordsförsök är också framträdande problem (Folkhälsomyndigheten 2014, 2015). Den psykiska ohälsan och utsattheten är särskilt tydlig bland unga bisexuella kvinnor och unga transpersoner.

I syfte att bidra till att skapa ett jämlikt samhälle präglad av respekt för alla människors lika värde och rättigheter och till att främja demokratin finns behov av utbildning specifikt om olika former av rasism och fientlighet såsom homofobi, bifobi och transfobi.

Mot denna bakgrund bör uppdraget till MUCF fortsätta.

Regeringen har för avsikt att avsätta medel för att genomföra uppdraget med högst 1 000 000 kronor per år även under 2017–2019 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Marie Ek

Kopia till

Socialdepartementet/FS
Utbildningsdepartementet/S/UF
Kulturdepartementet/D
Diskrimineringsombudsmannen
Forum för levande historia
Kammarkollegiet
Statens skolverk

Bilaga 2: Följebrev

mucf
.se

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

Till rektor
Till skolchef
Till chef på utbildningsförvaltning

Stockholm
2016-12-14
Dnr 2163/16

Hej!

Unga hbtq-personer är utsatta för våld, hot och kränkningar i skolan i högre grad än andra unga och mår därför sämre. Så får det inte vara!

I detta brev får du skriften *Stödjande och stärkande – unga hbtq-personers röster om hälsofrämjande och identitetsstärkande faktorer*. Den är framtagen för att förmedla unga hbtq-personers egna erfarenheter av vad som får dem att må bra och vara trygga i skolan. Genom ungas berättelser får du som arbetar i skolan positiva exempel på hur ditt arbete för en tryggare och mer inkluderande skola kan ha stor, ibland livsavgörande, betydelse.

Skriften är ett komplement till stöd materialet *Öppna skolan! Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7-9 och gymnasiet* som gavs ut 2015. Materialet ger kunskap och verktyg för skolpersonal i läkbehandlingsarbetet med fokus på sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

Samtliga material kan laddas ner eller beställas gratis på www.mucf.se/publikationer. Vi hoppas och tror att du kommer att ha nytta av våra material i ditt arbete.

Lena Nyberg, generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Tips: Hbtq-personers rättigheter i Sverige

Många skolor har elever som är nya i Sverige. Broschyren *Hbtq-personers rättigheter i Sverige* riktar sig till nyanlända för att de tidigt ska få kunskap om sina och andras rättigheter. Broschyren finns inom kort på sju olika språk och kan beställas på mucf.se.

0810100, v1.2, 2015-10-08

Under 2017 söker vi skolor, kommuner och regioner

Vi kommer att genomföra halvdagsföreläsningar för skolpersonal och workshops med mindre grupper av nyckelpersoner inom en skola eller kommun, utifrån materialet *Öppna skolan!*. Det är gratis men kommunerna står för lokal. Intresserad? Kontakta projektledare Malte Sundberg senast **31 januari**. E-post: malte.sundberg@mucf.se Tfn: 08-566 219 46.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF)
Medborgarplatsen 3 • Box 17 801 • 118 94 Stockholm • tfn 08-566 219 00 • info@mucf.se • www.mucf.se

Bilaga 3: Annonser i Framtidens kommuner och landsting

26

© NextMedia

MUCF vill skapa en trygg skola för hbtq-ungdomar

Unga hbtq-personer mår alltfjänt sämre än unga gör generellt. Myndigheten för ungdoms- och civillsambhällsfrågor arbetar för att sprida kunskap om unga hbtq-personers livsvillkor och om hur professionella som möter unga kan skapa tryggare miljöer.

Andelen unga hbtq-personer som mår dåligt är avsevärt större jämfört med ungdomar i allmänhet. Det gäller såväl psykisk som fysisk och sexuell hälsa. Mer än hälften av unga transpersoner har allvarligt övervägt att ta sina egna liv och trots en allt större medvetenhet om gruppens behov och utmaningar finns det stora brister i bemötande och utbildning.

– Kunskap och acceptans om hbtq-frågor finns allt oftare på agendan idag, men fortsatt löper hbtq-personer en avsevärt större risk att utsättas för kränkningar, diskriminering och våld. Just hbtq-ungdomar är utsatta i högre grad än äldre och då i synnerhet av jämnråga, säger Malte Sundberg, projektledare och genusvetare på Myndigheten för ungdoms- och civillsambhällsfrågor (MUCF).

Lögt förtroende för samhällsinstitutioner

Det finns ett tydligt samband mellan hbtq-ungdomars ohälsa och deras erfarenheter av diskriminering och kränkningar. Många drar sig för att vara öppna med sin identitet i skolan och i fritidsverksamheter och för att söka

Emelie Mire Åsel, handläggare och Malte Sundberg, projektledare på MUCF.

hjälp eftersom förtroendet för viktiga samhällsinstitutioner är lågt.

– Det handlar om vilka möjligheter unga har att få leva ett bra liv och hur de blir bemötta av andra människor. Det kan röra sig om allt från oro inför att komma ut till rädsla för att utsättas för hot och våld, något som naturligtvis kan vara oerhört begränsande för individen poängterar kollegan Emelie Mire Åsel, som är handläggare på myndigheten och tidigare har varit ordförande för RFSL Ungdom.

Båda konstaterar att det finns många svar på varför situationen ser ut som

den gör, men de betonar att det är viktigt att hålla i tankarna att samhället inte alltid är ett tryggt rum.

– Till skillnad från vuxna har ungdomar inte möjlighet att välja hur deras liv ser ut. De bestämmer inte över var de bor eller hos vem de växer upp eller var de går i skolan, utan de är helt beroende av att familjen och skolan visar stöd och acceptans, säger Emelie Mire.

Det finns många insatser som behöver göras men Malte framhåller att de första viktiga stegen inte behöver vara så komplicerade.

– Det behöver inte vara svårt att möta den oron hos elever. Ett första steg kan vara en mattelärare som använder ett räkneexempel med en familj med samkönade föräldrar. Ibland kan det räcka för att eleven ska veta att någon står på dens sida om något skulle hända, alltså en vuxen att anförtro sig till.

Skapa förutsättningar för lärande

Skolväsendet har ett generellt ansvar gentemot sina elever. I grund och botten handlar det om att var och en ska känna sig trygg och respekterad samt få förutsättningar för lärande och inte utsättas för diskriminering, men även om det under de senaste åren har genomförts en del åtgärder i form av exempelvis stärkta rättigheter har gruppen unga hbtq-personers hälsa inte förbättrats.

– Skolan har som uppgift att lära ut ett demokratiskt synsätt och ge alla en likvärdig undervisning som omfattar

alla identiteter, men det måste också tydligt omsättas i praktiken, i vilket beteende som är okay respektive inte, säger Emelie Mire.

Erbjuder workshops och utbildningar

Som ett led i sin utbildningsinsatsning har MUCF gett ut flera rapporter och handledningsmaterial bland annat för skolpersonal. Malte understryker att många skolor har ett bra och aktivt likabehandlingsarbete, men att det i vissa fall saknas kunskap om hbtq-personers behov och om vilka insatser man kan göra rent praktiskt för att skapa en trygg miljö och lyfta ett hbtq-perspektiv i undervisningen.

– Det behövs konkreta verktyg för hur man kan tala om frågor som rör kön och sexualitet på ett bra sätt. I nuläget är inte hbtq-frågor en obligatorisk del av alla lärutbildningar och om man inte besitter tillräcklig kunskap själv är det svårt att föra en diskussion. Det är dessutom en ledningsfråga – man måste skapa en struktur där skolan systematiskt arbetar med likabehandling.

– Det är väldigt roligt att vi från myndighetens sida kan stötta skolorna i den här utvecklingen. Under nästa år kommer vi att erbjuda bland annat gratis utbildningar och workshopplugg för personal i årskurs 7–9 samt gymnasium. De ger kunskap och metoder för att göra skolan till en tryggare plats för alla, avslutar Emelie Mire.

1

Myndigheten för ungdoms- och civillsambhällsfrågor är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. MUCF har i uppdrag att vara en strategisk myndighet för unga hbtq-personer i enlighet med regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Öppna skolor!

Om hbtq, normer och inkludering i årskurs 7–9 och gymnasiet. Öppna skolor är ett stödmaterial till dig som arbetar inom skolan på högstadiet eller gymnasiet och som vill skapa bättre skolmiljöer för unga hbtq-ungdomar. Finns att ladda ner och beställa från mucf.se

Hbtq

En samlingsbeteckning för homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera.

Myndigheten för ungdoms- och civillsambhällsfrågor
Box 17 801, 118 94 Stockholm
Tel: 08-566 219 00 (växel), E-post: info@mucf.se

www.mucf.se
facebook.com/mucf.se
twitter.com/ungciv

mucf | Myndigheten för ungdoms- och civillsambhällsfrågor